

Liastølen – et kultursentrum

Magnus Sandberg etablerte Liastølen på Beitostølen for 16 år siden

Slutt for år: Solveig Sandberg avslutter årets sesong på Liastølen.

FOTO TRYVIG LIE

BEITOSTØLEN: I år er det seksten år siden redaktør og gårdbruker Magnus Sandberg fikk med seg en håndfull venner og flyttet Liastølet fra plassen det sto på nedemfor Joránis hotell (i dag Beitostølen leilighetshotell) opp til sentrum. Der sto det allerede ei løe og i tillegg satte han opp et lite fjøs.

Sålet hadde tidligere vært uteid som hytte, men sto nå for det meste ubrukt, og Magnus innså betydningen av å redde det for å vise kommende generasjoner hvor og hvordan budelene bodde og levde når de var på stølen.

Fjellbygdaakademiet

Magnus depte stedet til Fjellbygdaakademiet. Her skapte han te-madager, hvor interesserte kunne lære om restaurering, takteknikk, tjerbevinning – og gode råd satt aldri langt inne når noen henvendte seg til ham eller de andre medlemmene av akademiet.

Helt til Magnus rund nitti hadde han både fysikken og hodet med seg, og sambygdingene kjente rett som det var igjen den røde folkveggbobla hans som manøvrerte langsomt og stødig midt i veien.

Generasjonsskifte

I 2010, samme år som han fylte 92 år, ble landet en kulturspersonlighet fattigere, men da hadde datteren Solveig allerede steppet inn for å hjelpe ham både i hverdagen og hans idealistiske arbeid.

Før noen år siden ble Fjellbygdaakademiet omdøpt til Liastølen venner. Der kan alle som vil inn til videre tegne medlemskap for en hundrelapp. I fjor skiftet imidler-

tid foreningen nok en gang navn til Liastølen kulturlag – og registrerte seg i Brønnøysund. Dermed ble det mulig for styrer å søke om støtte til drift og vedlikehold fra blant annet kommune og bank.

– Til min store glede har Beitostølen Vel, hytteeierne sammen-

sluttning, vist at også de setter pris på stedet og på aktiviteten her, ved å gi oss en økonomisk håndrekning de siste par årene, sier Solveig Sandberg.

Historie, natur og kultur

I samfunnet på måneder, fra 25. juni til 28. august, har Liastølen hver eneste lørdag og søndag formiddag lokket med interessante foredrag og fremvisninger, hvor akademikere, håndverkere, kunstnere har delt av sine kunnskaper.

Temaene tar fortrinnsvis utgangspunkt i fjellbygda kultur og historie: stolsliv, bufardagene, utvandringen til Amerika, krigshistorie, skinnfell-, tre-, teger-, kniv- og neverarbeid, rose-maling, bunadtradisjoner, attragere av storslankedanser, fugler, dyr og blomster, arkeologiske funn, bygningvern og fjellets hvite gull – mjølka. Samværet avsluttes med kaffe og sveler til deltagere som sitter rundt om på melketrakker, benker og senger.

På den siste søndagen i år, 28. august, sto hardingfelemusikken i Beito gjennom det siste hundre-året i fokus. Nils Tormod Tørtø fortalte med innlevelse om spillet og feler – og Jan Beito-haugen Granli lot tonene lyde. Til tilhørernes begeistring fremførte han bl.a. Thomas- klukkelåtten på den vakker utskårne, nærme-

re 350 år gamle Trondfela, som spillemannen Embrik Beito-haugen, sønn av den vidfjellige spillemannen Nils Beito-haugen, holdt tett inn til brystet da han døde.

Bufarddag

Bufarddagene ble avsluttet med rømmegrøt, kaffe og kringler fra Stølen bakeri – samt loddtrekning av vinterplagg, bøker o.a., mens Eli Sælid overrakte en selvdekorert blåsebelg til Liastølen avholdte vertinne.

– En kvinne sier at hun ikke vet hvordan hun skal fylle helgene fremover, nå som Liastølen lukker døren mot vinteren. Flere bortetter veggene nikker.

– Jeg er veldig glad for denne innholdsrike sommeren, sier Solveig Sandberg.

– For alle de gode, frivillige hjelpere – for de engasjerte foredragsholderne og de interesserte tilhørerne, som kan telle fra syv til over tretti. Det har vært en flott sesong! For den tok til, bidro et titalls personer med dugnad, hvor gulv og tak ble skrubbet, vinduene pusset, gresset klippet, bedene pyntet. Neste sommer vil jeg sette enda mer fokus på plantehagen, som tidligere fylkesgartner Kåven Inger Arnes anla. Her er mange både nytte- og prydpalmer som viser hvilke vekster som kan overleve og trives i fjellbygda.

– Syntes du det er trist å stenge? Solveig rister på hodet og smiler.

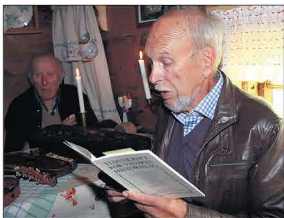
– Litt vemodig er det naturligvis; på den annen side ender stølen fred og stilhet når den ligger nedsmødd i tilfjellingen uten spor av folk og hviler seg til neste vår.

Maria Savabini

Felldt: Jan Beito-haugen Granli fremfører blant annet Thomas-klukkelåtten på den vakker utskårne, nærmere 350 år gamle Trondfela.

FOTO TRYVIG LIE

Høytesing: Nils T. Tørtø leser fra «Tidsskrift for Valdres folketingslag».

FOTO TRYVIG LIE